

Till din tjänst!

Innehåll

Livsmedels-
kontroll

Godkännande av lokal

Lösglass-
försäljning

Torg-eller mark-
nadsförsäljning

Serverings-
tillstånd

Badvattnet och
-stränderna

Muddring eller
utfyllnad i vatten

Borrning för energibrunn
eller utläggning av slinga

Laboratorietjänster

Djurskydd

Eldning av avfall

Övrigt

ÅMHM? Vad är det?

ÅMHM är en förkortning för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Namnet låter kanske långt och krångligt men det vi sysslar med är inte fullt så krångligt. ÅMHM är en tillsynsmyndighet med främsta uppgift att skydda och förbättra den åländska miljön samt att se till att alla ni som bor i eller besöker vårt vackra landskap möts av en ren och trygg livsmiljö.

Vi är även en serviceorganisation till vilken du kan vända dig för att få hjälp eller råd i de frågor som ligger inom vår kompetens. Till våra kompetensområden hör bl.a. livsmedel, hälsoskydd, miljöskydd, laboratorietjänster och djurvård.

Det är till oss du vänder dig om du till exempel;

- funderar på att borra hål för att kunna installera din nya värmepump.
- misstänker att du blivit matförgiftad på en restaurang.
- undrar om det är okej att muddra runt bryggan.
- upptäcker en mark- eller vattenförorening.
- behöver vård för dina djur.
- vill kontrollera vattenkvalitén i din brunn.
- funderar på att starta en frisersalong, café eller dylikt.

I den här broschyren hoppas vi att du ska hitta svar på dina funderingar oavsett om det gäller lösglassförsäljning, badvatten eller något däremellan. Har du ytterligare frågor får du mer än gärna vända dig till oss på Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Vi finns på Norragatan 17 (f.d. Hälsocentralen) i Mariehamn. Ingång runt hörnet till höger.

Vi finns här för dig.
Varmt välkommen!

Kansliets öppettider

Måndag till fredag kl. 9-15
Telefon, växel: +358 18 528 600
Fax: +358 18 528 601
kansliet@amhm.ax
www.amhm.ax

Som konsument ska du kunna köpa och äta livsmedel av utlovad kvalitet utan att vara orolig för din hälsa. För att säkra detta gör ÅMHM kontroller vid alla livsmedelslokaler på Åland. Det omfattar bland annat godkännande av lokalen, provtagning av livsmedel samt övervakning av hygien och livsmedelshantering.

Men det finns många livsmedelslokaler och vi har inte möjlighet att hålla ett öga på alla samtidigt. Det är då du blir vår förlängda arm.

Till oss kan du vända dig om du:

- blivit sjuk av mat du ätit ute på restaurang, gatukök eller annat näringsställe.
- tycker att livsmedel hanteras olämpligt i någon verksamhet.
- vill lära dig mera om en korrekt livsmedelshantering och/eller hygien.
- eller annars bara har frågor om livsmedelshantering, bestämmelser eller annat som rör livsmedel.

Vi är tacksamma för din insats och ditt intresse och tillsammans hjälps vi åt att hålla en hög livsmedelskvalitet runt omkring på Åland.

Godkännande av lokal

Funderar du på att öppna en lokal där allmänheten erbjuds hygieniska behandlingar som t.ex. fotvård, hårvård, massage, skönhetsvård, sjukgymnastik, zonterapi, tatuering eller dylikt? Då måste du göra en ansökan om godkännande hos ÅMHM innan du öppnar. Det samma gäller om du tänker driva hotell eller varför inte en idrottsanläggning, öppna café eller ett privat daghem. Listan kan göras lång. De facto så ska de flesta lokaler där allmänhet bjuds in godkännas av oss.

Övervakningen av dessa lokaler baserar sig på egenkontroll med branschvis återkommande inspektioner. ÅMHM:s roll är att skapa förutsättningar för att allt detta fungerar. Vid uppdagade missförhållande som t.ex. klagomål från allmänheten, kan det dock bli nödvändigt med extra inspektion.

Är du osäker om just din verksamhet och lokal kräver ett godkännande är det bra att ringa och fråga oss. Vi bistår också gärna med råd om hur du ska bygga och inreda din lokal för att den ska bli hygieniskt ändamålsenlig. Fråga hellre en gång för mycket än en gång för lite. Vi finns här för dig och svarar gärna på dina frågor.

Blankett hittar du på vår hemsida www.amhm.ax på sidan blanketter.

Lösglassförsäljning

Ett riktigt sommartecken är alla lösglasskiosker som ploppar upp som svampar ur jorden. Hör du kanske till en av dem som funderar på att sälja lösglass i sommar?

Tänk på att glass är en ömtålig vara som måste hanteras och förvaras på ett korrekt sätt. Hör av dig till oss så skickar vi anmälningsblankett och råd om hur du på ett bra och hygiensikt sätt hanterar glassen. Din anmälan vill vi ha minst tre (3) veckor före försäljningen inleds.

Och du, kom ihåg att man måste förnya sin anmälan inför varje säsong...

Mer information och anmälningsblankett hittar du på vår hemsida www.amhm.ax på sidan blanketter.

Torg- eller marknadsförsäljning

Det var på torgen det började! Redan i historiens gryning var torgen en plats dit bönder, fiskare och köpmän kom för att marknadsföra och sälja sina varor. Även idag är torg- och marknadsförsäljning ett uppskattat sätt att handla och ett trevligt inslag runt omkring på vår vackra ö. Tänk bara på att du behöver göra en anmälan till ÅMHM för att få sälja livsmedel utomhus (gäller även inomhusmarknader).

Detta gör du enklast på vår blankett ”Anmälan om liten marknad eller enskild torgförsäljare på allmän torgplats”. Din anmälan vill vi ha minst en (1) vecka i förväg.

Blankett hittar du på vår hemsida www.amhm.ax på sidan blanketter.

Serveringstillstånd

ÅMHM vill bidra till att restaurangerna runt omkring på Åland ska vara trevliga mötesplatser där alkohol serveras under ansvarsfulla former. Detta tror vi oss kunna uppnå genom ett nära samarbete med restaurangbranschen. Därför har vi tillsyn över de restauranger som fått serveringstillstånd och gör regelbundna kontroller att tillstånden följs.

Det kan vara bra att veta att man måste ha tillstånd för att få servera sprit, vin och öl mot betalning. ÅMHM har hand om alla ansökningar gällande alkoholservice och tillstånd ges om du som sökande uppfyller kraven enligt lag.

Det är således en bra idé att kontakta oss i god tid före du tänkt ha ditt evenemang, då det kan ta upp till fyra (4) veckor att handlägga ett serveringstillstånd. På samma gång kan vi informera dig om vilka intyg mm. som behövs för att du ska få ditt tillstånd beviljat.

Ansökningsblankett hittar du på vår hemsida www.amhm.ax på sidan blanketter.

Badvattnet och -stränderna

ÅMHM har tillsyn över alla allmänna badplatser och -stränder runt omkring på Åland. Dessa badplatser provtas regelbundet under badsäsongen från mitten av juni till mitten av augusti.

Provresultaten hittar du på vår hemsida www.amhm.ax. Där hittar du också information om algblomning och annat som kan förvandla ett skönt svalkande dopp till en mindre trevlig upplevelse.

Muddring eller utfyllnad i vatten

Vill du muddra runt bryggan för att komma in med nya båten? Alla arbeten som t.ex. grävning, utfyllning, rensning, byggande m.m. som syftar till att göra förändringar på stranden eller i vattenområdet definieras som vattenverksamhet och är reglerade av vattenlagen. För att få göra sådana arbeten kan det krävas tillstånd.

En första förutsättning för att få muddra är att du har tillåtelse av vattenägaren, det kallas i lagtext för att ha rådighet över vattnet. Samma sak gäller för uppsamling och lagring av muddermassorna; du måste ha tillstånd från fastighetsägaren för det område där du tänker lägga upp massorna.

Vidare måste du enligt lagen kunna visa att allmänna och enskilda intressen inte tar skada. Exempel på sådana intressen kan t.ex. vara fiske, undervattensväxter, människors hälsa, kulturlämningar och andras egendom.

Det är ofta svårt att bedöma om dessa intressen kan komma att ta skada. Kontakta därför oss på ÅMHM så kan vi ge dig information om vilka intressen som finns inom det område där du vill muddra. Det kan också vara klokt att i ett tidigt skede kontakta dina grannar och diskutera den muddring du vill utföra. Tänk också på att ansöka i god tid före du börjar muddra. Ta gärna kontakt med oss om du har frågor angående arbeten i vattenområden.

Blankett med ifyllnadsanvisningar hittar du på vår hemsida www.amhm.ax på sidan blanketter.

Borrning för energibrunn eller utläggning av slinga

Att installera värmepump i huset har blivit vanligt idag. Uttjänta oljepannor byts ofta ut mot uppvärmning med en s.k. värmepump. Genom att flytta värme från berg, mark eller sjövattnen in i huset via värmepumpen, minskar behovet av andra energikällor. Detta är förstås mycket bra för miljön – och plånboken.

Dessvärre är det inte bara att börja borra eller lägga ut sin slinga hur och var som helst. För lika miljövänlig som en riktigt installerad värmepump kan vara, kan en felaktigt installerad pump ställa till oreda i miljön. Bland annat kan en felaktig borrning skada grundvattnet och leda till att närliggande dricksvattenbrunnar blir obrukbara. Borrade energibrunnar bör heller inte placeras för nära varandra eftersom de då ”stjäl” energi från varandra, vilket kan orsaka problem på tätt bebyggda platser där alla vill ha sin egen energibrunn.

Om man inte vill riskera närliggande vattenbrunnar är utläggning av mark- eller sjöslinga ett mycket bra alternativ. Det man då behöver tänka på är att platsen är lämplig för dylikt ändamål och att det vid sjöslinga inte föreligger någon risk för ankringsskador. Kom också ihåg att du behöver vattenägarens godkännande för att få lägga ut din slinga i vattnet.

Det är bl.a. på grund av dessa orsaker en ansökan till ÅMHM alltid måste göras innan man börjar borra och installera. Ansökan ska vara myndigheten tillhanda minst fyra (4) veckor innan borringen påbörjas. Och du, tala gärna med dina grannar före borringen också. Grannsämjan är, förutom miljön, ytterligare en resurs att vara rädd om.

Blankett hittar du på vår hemsida www.amhm.ax på sidan blanketter.

Laboratorietjänster

Har du en egen brunn på tomten? Vatten från en grävd eller bergborrad brunn innehåller flera olika ämnen med varierande betydelse för vattnets användbarhet. Olika krav ställs på vattnet beroende på vad det ska användas till.

Ett bra dricksvatten är viktigt för att vi ska hålla oss friska. Därför kan det vara bra att kontrollera vattenkvaliteten i din brunn nu och då. Av oss kan du få råd om vilken undersökning som kan vara lämplig för just ditt vatten och hjälp att förstå resultaten. Förutom bakteriehalt och kemiska ämnen kan även t.ex. radonhalten behöva kontrolleras. Provtagningsflaskor och information om hur du går tillväga får du från vårt laboratorium som finns i Prestgårdenby i Jomala.

Vid laboratoriet utför vi även fysikalisk-kemiska analyser på vatten från diken, sjöar och hav för att undersöka de åländska sjöarnas och havets tillstånd. Även avloppsvatten analyseras. Vi undersöker också livsmedel och djurfoder så att såväl människor som djur ska kunna äta säkert. Jordprover analyseras för att de åländska jordbrukarna ska kunna odla på ett optimalt och miljöriktigt sätt.

ÅMHM Laboratoriet
Sundblomsvägen 31,
AX-22150 Jomala, Åland
Telefon, växel: +358 18 32880
Fax: +358 18 328 822
E-post: laboratoriet@amhm.ax

Öppettider:
vardagar kl. 8-15:30
Telefontid:
vardagar kl. 8-9 och kl. 13-14
Boka tid för provinlämning.
Prover tas emot må-to kl. 8-14

Djurskydd

Den som skaffar sig djur tar också på sig ansvaret för att djuren sköts väl och lever i en bra miljö. ÅMHM:s veterinärer fungerar som djurens ombudsmän. Vår uppgift är att genom tillsyn kontrollera att den som skaffar sig djur verkligen tar ansvar för dem.

Vi hanterar också tillståndsansökningar om djurhållning t.ex. om du har eller föder upp djur yrkesmässigt eller i större omfattning eller om du inom ett planlagt område vill ha höns, får, häst eller andra lantbruksdjur. Vi följer även upp anmälningar och misstänkta fall av misskötsel.

Djursjukvård

ÅMHM:s veterinärer har också hand om sjukvården för Ålands alla nyttodjur d.v.s. kor, grisar, får, fisk mm. Har du frågor om vad lagstiftningen säger om djurskötsel och djurhållning kan du vända dig till oss.

I Prestgårdenby i Jomala hittar du vår veterinärmottagning Zoodiaken som erbjuder djursjukvård med inriktning på smådjur. Vi upprätthåller även en veterinärjour dit du kan ringa om ditt djur blir akut sjukt.

ÅMHM Zoodiaken

Godbyvägen 448
AX-22150 Jomala, Åland
Telefon: +358 18 32185
Fax: +358 18 32186

Telefontid: vardagar kl. 12-13
Besök endast mot tidsbokning.
Ingen drop-in!

Veterinärjour:
kvällar efter kl. 17.00
samt helger.

Eldning av avfall

Eldar du gammalt skräp på bakgården eller inne i värmepannan? Många gör det, men få känner till att det kan vara ett brott. Att som privatperson eller företagare själv elda upp sitt avfall är inte tillåtet enligt lag. Det spelar ingen roll om avfallet är ofarligt och rent, som till exempel trä eller papper, det är ofta ändå inte tillåtet att elda upp det själv. Syftet med den här bestämmelsen är att minska spridning av miljöskadliga ämnen och rökstörningar i omgivningen som förbränningen kan orsaka.

Vad får man då elda själv? Det enda som får eldas, av privatpersoner i liten omfattning, är torrt trädgårdsavfall – om inte brandmyndigheterna utfärdat eldningsförbud vill säga. Till trädgårdsavfall räknas bl.a. torrt gräs, löv, ris och annat hyggesavfall, obehandlat virke och halm (inom jordbruket). I värmepannan får även i liten mängd tidningspapper, wellpapp, papp och liknande eldas. Det bästa alternativet är ändå att kompostera trädgårdsavfallet i stället för att elda upp det, så att grannarna slipper röken.

Mer information om sopförbränning och avfallshantering hittar du på vår hemsida www.amhm.ax

ÅMHMs övriga arbetsområden

Förutom det som kortfattat beskrivs i den här broschyren ansvarar ÅMHM även för handläggning av ärenden som rör t.ex. sanitära olägenheter, användning av farliga kemikalier, hantering av avfall, produktsäkerhet och smittskydd.

Vi har även tillsyn och prövning av t.ex. skjutbanor, fiskodlingar, vindkraftverk, bensinstationer, varv, avloppsanläggningar och andra verksamheter som kan vara miljöstörande. Det kan handla om utsläpp i luft, vatten, mark eller andra störningar som t.ex. buller. Vår uppgift är att med hjälp av lagstiftningen försöka förebygga så att allvarliga störningar inte uppstår och om det ändå sker tillse att situationen åtgärdas. Allt detta gör vi i samarbete med dig – för miljön och vår hälsas bästa.

**Genom att göra små saker tillsammans
kan vi uträtta stora ting!**

**Ålands miljö- och
hälsoskyddsmyndighet**

Norragatan 17
AX-22100 Mariehamn

Telefon:
+358 18 528 600

**ÅMHH
Laboratoriet**

Sundblomsvägen 31
AX-22150 Jomala

Telefon:
+358 18 32880

**ÅMHH
Zoodiaken**

Godbyvägen 448
AX-22150 Jomala

Telefon:
+358 18 32185